

บทที่ ๑  
บททั่วไป

๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อการบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญา สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ การรับฟังพยานหลักฐานที่จะมาพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดจริงตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ เนื่องจากการพิจารณาคดีในระบบกล่าวหา พยานหลักฐานจึงมีความจำเป็นเพราะโดยหลักแล้วพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานพร้อมทั้งทำความเข้าใจว่าควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาแล้ว เสนอความเห็นถึงกล่าวพร้อมสำนวน ไปให้พนักงานอัยการ เพื่อพิจารณากลับกรอกรออีกชั้นหนึ่ง เมื่อพนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องก็จะออกคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาเข้าสู่ศาล ศาลก็จะต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง (๑) ดังนั้นสิ่งที่ทำให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลพอใจได้ว่า จำเลยหรือผู้ต้องหากระทำความผิดจริงหรือไม่ ก็คือมีพยานหลักฐานทั้งใดหรือไม่ เพื่อให้ได้พยานหลักฐานมาสู่ศาลหรือพนักงานสอบสวน ดังนั้นจึงมีการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยเหตุที่ความมีอยู่ของพยานหลักฐานในคดีอาญานั้นอาจจะค้างกับคดีแพ่ง เนื่องจากการกระทำความผิดอาญา โดยทั่วไปแล้วจะต้องกระทำโดยเจตนา ก็มีความตั้งใจอยู่ก่อนจะลงมือกระทำผู้กระทำอยู่แล้ว ผลของการกระทำนั้นอาจต้องถูกจำคุกหรือรับโทษทางอาญาอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงโทษทางอาญาคงกล่าว ผู้กระทำจึงต้องมีการเก็บซ่อนทำลาย หรืออำพรางพยานหลักฐานต่าง ๆ ไว้ในที่ที่ไม่สามารถจะมีใครรู้เห็นได้โดยวิธีเสาะหาตามธรรมดา เช่น การกระทำความผิดในคดีฆาตกรรม คนร้ายอาจซ่อนอาวุธปืนของกลางไว้ในบ้านหรือเก็บทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไว้ในบ้าน โดยเก็บไว้ในที่มิดชิดไม่สามารถมองเห็นได้ตามปกติธรรมดา ด้วยเหตุผลนี้จึงมีความจำเป็นจะต้องมีวิธีการที่จะให้ได้พยานหลักฐานเหล่านั้นมาประกอบการพิจารณาคดี วิธีการดังกล่าวนี้คือ "การค้น"

(๑) ฎีกาฎีกา ๑๗๖.๑๘๘.๒๒๓) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การค้นหาคำพิพากษา นอกจากมีความหมายตามธรรมดา คือ เป็นการเสาะหา เพื่อให้พบสิ่งที่ต้องการแล้ว ยังหมายความรวมถึง วิธีการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำพิพากษา โดยอาจจะต้องมีการรื้อ ทำลาย สิ่งกีดขวาง เพื่อจะได้พบสิ่งที่ต้องการ หรืออาจจะต้องปฏิบัติ ต่อเนื้อตัวของบุคคล นอกจากนี้การกระทำดังกล่าวบางครั้งจำเป็นต้องกระทำในบ้านหรือที่อยู่อาศัย อันเป็นที่รโหฐาน ซึ่งในบางครั้งผู้ครอบครองที่รโหฐานนั้น อาจไม่มีความรู้เห็นในการกระทำผิดเลยก็ได้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในการปฏิบัติการณ์นั้น อาจต้องมีการกระทบถึงสิทธิของบุคคลในการอยู่อาศัยในเคหะสถานโดยปกติสุขรวมทั้งสิทธิในร่างกาย

เมื่อการค้นอาจมีการล่วงละเมิดสิทธิของบุคคลดังกล่าว จึงจำเป็นต้องอยู่ภายใต้ ขอบเขตแห่งกฎหมาย โดยจะต้องพิจารณาทั้ง ๒ ด้าน คือ ผู้คนและผู้ถูกค้น กล่าวคือ ผู้ถูกค้น จำต้องยอมเสียสละสิทธิบางส่วนในผู้คนที่ทำการค้นไว้โดยสะดวก แต่ทั้งนี้ผู้คนที่ทำการค้น ได้ภายในขอบเขตอันเป็นข้อกำหนดตามบทบังคับแห่งกฎหมายโดยเคร่งครัด ซึ่งมีบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายที่กำหนดไว้ดังกล่าวนี้ ได้กำหนด ขอบเขตว่า ผู้มีอำนาจจะค้นตามอำเภอใจไม่ได้

จะเห็นได้ว่าทั้งผู้คนที่และผู้ถูกค้นต่างมีสิทธิและหน้าที่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่นเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาจากหลักเหตุผลและเหตุผลแล้ว เป็นเรื่องที่น่าคิดว่าผู้ถูกค้นจะใช้ สิทธิยับยั้งอำนาจรัฐ ไม่ให้มารบกวนสิทธิของตนได้มากนักน้อยเพียงใด และผู้คนที่ใช้อำนาจของ ตนต่อประชาชนได้มากนักน้อยเพียงใด ทั้งนี้อาจเปรียบเทียบผลประโยชน์ของผู้ถูกค้นเป็นการป้องกัน สิทธิส่วนตัว แต่ผลประโยชน์ของรัฐนั้นเป็นการป้องกันสิทธิของสังคมส่วนรวม แต่การป้องกัน ผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม นั้นมีความสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตัว จึงจำเป็นต้องมีกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่พนักงานของรัฐ ในการค้นซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเป็นการละเมิดสิทธิบางส่วน ของบุคคลได้ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจเกินเลยไปกว่า ความประสงค์ที่กฎหมายต้องการด้วย

ในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกค้นนั้น อันที่จริงก็มีบทบัญญัติของกฎหมายคุ้มครอง ไว้หลายชั้นตอนตั้งแต่แบบหลักตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิภายใต้บทบัญญัติ แห่งกฎหมายและกฎหมายต่าง ๆ ก็ได้บัญญัติให้สิทธิและขอบเขตแห่งการใช้สิทธิไว้แล้ว อีกทั้ง ในการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจตามกฎหมาย ในการที่จะรบกวนสิทธิบางอย่างของ

ประชาชนและกฎหมายก็ได้จำกัดอำนาจของเจ้าพนักงานของรัฐไว้แล้ว เช่นการค้นในเคหสถาน จะต้องมีความหมายค้น หากไม่มีหมายค้นจะต้องมีเหตุผลตามที่กฎหมายกำหนดจึงจะทำการค้นได้ แต่ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้วปัญหาโดยคดีเพียงนั้น เนื่องจากการปฏิบัติของเจ้าพนักงานยังมีการอ้างเหตุผลตามกฎหมาย ที่อาจเกินเลยไปกว่าเจตนารมณ์ของกฎหมาย กล่าวคือ พยายามหลีกเลี่ยงการผ่านขั้นตอนของกฎหมายที่ควรจะเป็น คือ การผ่านการกลั่นกรองโดยเจ้าพนักงานชั้นผู้ใหญ่ในการที่จะพิจารณาออกหมายค้น ทั้งนี้เป็นการอาศัยข้อบกพร่องของกฎหมาย เพื่อความสะดวกแก่เจ้าพนักงานเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผู้อื่น เช่น คน โดยอ้างว่า "มีเหตุแน่นแฟ้นอันควรสงสัย" <sup>(๒)</sup> "มีเหตุอันควรเชื่อ" <sup>(๓)</sup> หรือ "เป็นกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง" <sup>(๔)</sup> เป็นต้น กรณีดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจ ในการค้น โดยไม่ต้องมีความหมายค้นได้อย่างค่อนข้างจะกว้างขวาง ซึ่งหากเปิดโอกาสให้กว้างเช่นนี้ ก็เป็นการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานมากเกินไป จนอาจทำให้การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานเกิดผลกระทบต่อประชาชนเกินกว่าที่ควรจะเป็นและในส่วนของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวก็จะคอยโต้ะอะไรมิได้ เพราะเจ้าพนักงานอ้างว่ามีอำนาจตามกฎหมาย เพราะมีเหตุที่จะทำการค้นได้ ดังกล่าวแล้ว ลักษณะของกฎหมายที่เปิดช่องเช่นนี้จะอำนวยความสะดวกให้เจ้าพนักงานมาก และจะเป็นผลทำให้มีการอ้างเหตุผลอื่นเป็นข้อบกพร่องแห่งกฎหมายมากกว่าการอ้างหลักเกณฑ์ที่แท้จริง นั้นหมายความว่าข้อบกพร่องจะถูกนำมาใช้มากกว่าสิ่งที่เป็นหลักซึ่งไม่ใช่เจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแน่นอน

นอกจากปัญหากล่าวมาแล้ว ยังมีปัญหาอีกประการหนึ่งที่สมควรจะได้รับการพิจารณา คือ เรื่องการค้นยานพาหนะ ในประเทศไทย นั้น ทางปฏิบัติมีการตั้งด่านตรวจค้นรถยนต์เป็นประจำทุกวันและที่เห็นกันอยู่ประจำก็คงจะเป็นด่านตรวจของตำรวจ มีข้อนำพิจารณา

(๒) มาตรา ๘๒(๓) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา  
 (๓) มาตรา ๘๒(๔) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา  
 (๔) มาตรา ๘๒(๒) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ว่าหลักกฎหมายที่ให้อำนาจตำรวจในการตั้งด่านตรวจและทำการตรวจค้นรถยนต์ซึ่งอยู่ตาม  
 ของถนนนั้น มีอยู่อย่างไร และมีขอบเขตในการใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างไร ผู้ทรงคุณวุฒิบาง  
 ท่านให้ความเห็นว่า การค้นยานพาหนะที่อยู่ในที่สาธารณะควรนำมาบัญญัติไว้ในเรื่องการ  
 ค้นบุคคลในที่สาธารณะโดยไม่ต้องมีหมาย แต่ต้องมีเหตุอันควร (๕) แต่ก็มีบางท่านให้ข้อสังเกต  
 ว่ารถยนต์บางประเภทดัดแปลงเป็นที่อยู่อาศัยด้วยนั้นจะถือว่าเป็นที่รโหฐานด้วยหรือไม่ ปัญหา  
 การค้นยานพาหนะนี้กฎหมายของไทยยังไม่มีบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในขณะที่ประเทศอังกฤษ  
 ได้มีการกำหนดเรื่องนี้โดยบัญญัติไว้ในกฎหมาย The Firearms Act 1968, Misuse of  
 Drugs Act. 1971 ดังกล่าวให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ด่านตรวจรถเรนเจนต์ เร็ก  
 หรือยานพาหนะ ได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น ถ้ามีกรณีเกี่ยวกับอาวุธปืนหรือยาที่มีการประกาศควบคุม  
 ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่วางหลักไว้ว่า ถ้าเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรที่จะค้นรถยนต์ซึ่งกำลังแล่น  
 อยู่บนทางสาธารณะแม้การค้นนั้นจะไม่มีหมายก็ถือว่าเป็นการค้นโดยชอบด้วยกฎหมาย (๖)

การค้นนั้นถึงแม้จะเป็นการวิเคราะหฺ์สิทธิส่วนบุคคลอยู่บ้าง แต่ในแง่ของรัฐแล้วยังมี  
 ความจำเป็นในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ดังนั้น การตรวจค้นบุคคลสถานที่  
 หรือยานพาหนะก็ตาม มีความจำเป็นอย่างหนึ่งจะต้องดำรงอยู่คู่กับกระบวนการยุติธรรม ทางอาญา  
 แต่การปฏิบัติการค้นนั้นจะต้องมีมาตรการที่รัดกุม เพื่อให้รบกวนสิทธิส่วนบุคคลให้น้อยที่สุด เพราะ  
 ในเรื่องการค้นนั้นแตกต่างไปจากเรื่องการจับในแง่ที่ว่า การจับนั้นพึงใช้กับบุคคลผู้ต้องสงสัยว่า  
 เป็นผู้กระทำความผิด แต่การค้นนั้นนอกจากจะค้นตัวผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว  
 ในบางกรณีอาจจะมีการค้นตัวบุคคลที่ไม่ใช่เป็นผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิดก็ได้ ในขณะที่  
 เคียวก็นักอำนวยการสอบสวนตำรวจในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานอันนำไปสู่การพิสูจน์  
 ความผิดและเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษต่อไปให้มากที่สุดด้วย วิธีการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ  
 ของนานาอารยประเทศยอมรับในหลักการว่าการค้นนั้น จะต้องมีเหตุอันสมควร และ  
 ในการพิจารณาว่ามีเหตุอันสมควรหรือไม่นั้นจะต้องมีการถ่วงถ่วงถึงสภาวะการณ์ที่ควร

(๕) กฎมาตรา ๕๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๖) คดี coolidge V. New Hameshere 1971

คนใดหรือไม่ นั่นคือ จะต้องมีการพิจารณาในการกลั่นกรองเหตุผลในการค้น มาตรการที่เหมาะสม  
 อย่างหนึ่งก็คือ จะต้องมีการออกหมายค้นโดยองค์กรที่ประชาชนยอมรับ เช่น บางประเทศให้  
 ศาลเป็นองค์กรที่ออกหมายค้น สำหรับประเทศไทยนั้น ให้ศาลและตำรวจเป็นผู้ออกหมายค้นได้  
 แต่ในทางปฏิบัตินั้น ตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ออกหมายค้นแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งก็น่าพิจารณาว่า  
 ตำรวจซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการคนและออกหมายค้นได้เองควายนั้นจะ เหมาะสมหรือไม่

ในกรณีฉุกเฉินที่ไม่อาจขอหมายค้นได้ จะมีการค้นโดยไม่มีหมายค้นซึ่งเป็น เรื่อง  
 ที่กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลเป็นอย่างมาก จึงควรจะมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการใช้  
 คุลพิณิจของเจ้าพนักงาน การใช้คุลพิณิจในภาวะการที่ต่างกันควรมีมาตรการที่ต่างกันหรือไม่  
 เช่นการค้นก่อนการจับกับการค้นหลังการจับนั้น ควรจะมีมาตรการที่ผ่อนปรนต่างกันเล็กน้อย  
 เพียงใด การค้นโดยมีหมายค้นควรจะต้องยึดถือเป็นหลักปฏิบัติที่เคร่งครัด และการค้นโดยไม่มี  
 หมายค้นควรถือเป็นข้อยกเว้นที่ควรใช้ในขอบเขตที่จำกัดมาก

๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

ดังที่โลกกล่าวมาแล้วว่า การค้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน  
 ในการพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ต้องหา หรือจำเลยอันถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของรัฐที่พึงต้อง  
 กระทำเพื่อให้ได้กับผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษ และเป็นผลสะท้อนให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย  
 ของสังคมแต่ละประเทศของชาติที่จะได้รับการอำนวยความสะดวกให้แก่สังคมดังกล่าวนี้ ย่อมมี  
 ผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล ๒ ด้าน คือ

๑. สิทธิอยู่อาศัยในเคหสถานอย่างปกติสุข
๒. สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลหรือสิทธิในร่างกาย

เพราะฉะนั้นความสำคัญของปัญหาเรื่องการค้นจึงอยู่ที่ว่าจะมีวิธีการที่เหมาะสมอย่างไรบ้าง  
 ที่จะทำให้การค้นนั้นกระทบถึงสิทธิส่วนบุคคลดังกล่าวน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องอำนวยความสะดวก  
 ประโยชน์ให้แก่รัฐอย่างมากที่สุด อันหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานจะต้องมีความคล่องตัว  
 ทันต่อเหตุการณ์นำไปสู่ความสำเร็จในการค้นพยานหลักฐานอันเป็นประโยชน์แก่คดี ทั้งนี้  
 เพื่อให้วัตถุประสงค์แห่งการค้นบรรลุเป้าหมายสมดัง เจตนารมณ์อัน เป็นจตุรฆรรพระหว่างรัฐกับ  
 ประชาชนจึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ปัญหาที่มีอยู่ทั้งในควมทฤษฎีหมายที่กำลังใช้อยู่ และปัญหา

ที่เกิดขึ้น ในทางปฏิบัติให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถครอบคลุมได้ในทุก  
ปัญหาอันเป็นการสมประโยชน์ ทั้งฝ่ายรัฐและประชาชน ทั้งนี้โดยจะโค่วิเคราะห์เปรียบเทียบ  
กับหลักของต่างประเทศ เพื่อที่จะนำมาปรับใช้ในส่วนที่เหมาะสมต่อไป

**๑.๓ วัตถุประสงค์และขอบเขตของการทำวิทยานิพนธ์**

การที่ผู้เขียนมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยในเรื่องนี้เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้

๑.๓.๑ อธิบายแนวความคิด และความเป็นมาโดยจะกล่าวพอเป็นสังเขปในส่วนที่เป็น  
แนวความคิดของนักปรัชญา ทฤษฎีกฎหมาย ตลอดจนหลักสากลที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเกี่ยวกับการ  
การยอมรับและความคุ้มครองสิทธิของบุคคลต่อการถูกตรวจค้น โดยจะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์  
เชื่อมโยงระหว่างอำนาจรัฐในการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานกับหลักประกันสิทธิเสรี  
ภาพส่วนบุคคลที่อยู่อาศัยในเคหสถานอย่างสงบซึ่งในรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติรับรองอำนาจรัฐ  
และสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลดังกล่าวไว้และจะโค่วิเคราะห์ถึงกฎหมายอันเป็นส่วนที่บัญญัติรายละเอียด  
ปลีกย่อยถึงหลักเกณฑ์ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับการค้น ซึ่งในส่วนนี้ก็คือกฎหมาย  
วิธีพิจารณาความอาญา รายละเอียดในส่วนนี้จะใช้เป็นหลักสำคัญในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้  
โดยจะมีการแยกแยะให้เห็นลำดับขั้นตอนของกฎหมาย เรื่องการค้น พร้อมทั้งคำอธิบายควมบท  
กฎหมาย ประกอบกับคำพิพากษาศาลฎีกา เพื่อให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติที่ศาลยอมรับและยึดถือปฏิบัติ  
กันจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในส่วนนี้จะ เป็นแนวทางในการที่จะวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในบทความต่อไป  
ทั้งนี้จะมีการเทียบเคียงกับหลักกฎหมายของต่างประเทศด้วย เช่น ของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

๑.๓.๒ ต้องการให้เห็นความสำคัญของปัญหาในเรื่อง การค้น โดยเฉพาะในส่วนที่มีผล  
กระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล และในที่สุด จะเกิดแนวความคิดว่าถึงเวลาที่เรควรจะต้องปรับปรุงแก้ไข  
ปัญหากฎหมายของเรามีอยู่หรือยัง และจะมีแนวทางอย่างไรที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไข และแก้ไข  
บางส่วนของบทประอง ทั้งนี้จะ โค่วิเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์คามที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายปัจจุบันว่ามีความเหมาะสม  
หรือไม่

**๑.๓.๓ เกี่ยวกับปัญหาที่จะทำการวิจัย**

(๑) ปัญหาที่ควมบทกฎหมายเอง เช่น ถ้อยคำในกฎหมาย คำจำกัดความของ  
คำศัพท์กฎหมายบางคำ สามารถครอบคลุมปัญหาได้ทั้งหมดแล้วหรือไม่ มีความหมายที่แคบเกิน

ไปหรือกว้างเกิน ไปอย่างไร เช่นคำว่า "ที่รโหฐาน" เป็นต้น หรือปัญหาข้อเท็จจริงในบางกรณี  
ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้ หรือบัญญัติไว้แล้วแต่คลุมเครือปัญหาบางอย่างควรจะออกระเบียบ  
หรือคำสั่งอย่างใดมารองรับอีกชั้นหนึ่ง เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือเพื่อความคล่องตัวในการ  
ปฏิบัติงานบทบัญญัติของกฎหมายรวมทั้งระเบียบข้อบังคับอันถือเป็นแนวปฏิบัติ เท่าที่มีอยู่แล้ว เป็น  
การเพียงพอหรือไม่

(๒) ปะหยาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับหลักกฎหมายที่มีอยู่ทำให้เกิดปัญหาในทาง  
ปฏิบัติอย่างไร พร้อมทั้งยกตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ๆ โดยได้เกิดขึ้นมาแล้วหรือยังไม่เกิด  
ขึ้นแต่อาจจะเกิดขึ้นได้ และยังหาข้อยุติในการแก้ไขปัญหานั้นไม่ได้หรือยังไม่เป็นที่ยอมรับของ  
ทุกฝ่าย ตัวอย่างปัญหาบางประการที่กฎหมายของเรายังครอบคลุมไปไม่ถึงหรือไม่ได้ บัญญัติไว้  
โดยชัดแจ้ง เช่น การขนยานพาหนะ หรือสถาปัตยกรรมประเภทที่ล่อแหลม ต่อการเกิดอาชญากรรม  
เช่น ของโสเภณี โรงน้ำชา โรงแรมมารูค เป็นต้น

(๓) เพื่อให้เห็นลักษณะพิเศษของกฎหมายเรื่องการคน บทบัญญัติเรื่องการคนมี  
ข้อแตกต่างจากบทบัญญัติอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น เรื่องการจับ โดยมีลักษณะพิเศษว่าการ  
จับ เช่น การออกหมาย ผลของหมาย ผู้ปฏิบัติการตามหมาย และวิธีปฏิบัติการคนต้องปฏิบัติ  
คือเนื้อตัวของผู้ถูกคน โดยเฉพาะกรณีคนตัวบุคคล หรือต้องปฏิบัติต่อทรัพย์สินของผู้ถูกคน แต่การ  
จับนั้นไม่จำเป็นต้องปฏิบัติต่อเนื้อตัวหรือทรัพย์สินของผู้ถูกจับแต่อย่างใด เว้นแต่เขากรณีจำเป็น  
ถึง เช่น ความที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า "...ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป..." (มาตรา ๔๓) ดังนั้นใน  
ส่วนนี้จะว่าถึงหลักการในการวางมาตรการในการคนว่าควรจะอยู่ในขอบเขตเพียงไร จึงจะ  
เหมาะสมกับความมุ่งหมายในการคน

๑.๓.๔ เพื่อหาข้อสรุปและขอเสนอแนะโดยจะเขียนสรุปจากปัญหาต่าง ๆ ที่ได้ชี้ให้เห็น  
มาดังกล่าวข้างต้น โดยจะแยกเป็นปัญหา ๒ ประเภท คือ

(๑) ปัญหาจากควมทกกฎหมาย มีปัญหาเกิดขึ้นที่ไหน อย่างไร แต่ละปัญหาควรจะ  
ปรับปรุงแก้ไขอย่างไร โดยจะนำหลักเกณฑ์และแนวความคิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมาใช้เป็น  
หลักในการแก้ปัญหา และเสนอแนะแนวทางที่ควรจะเป็น

(๒) ปะหยาจากข้อเท็จจริง จะนำผลจากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกิดข้อ  
ขัดแย้งกับความเป็นจริง ความรู้สึกของประชาชนและหลักกฎหมายอย่างไร โดยจะนำหลักเกณฑ์  
และแนวความคิดต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมาใช้เป็นหลักในการแก้ปัญหา และเสนอแนะแนวทาง

## แก้ไขปัญหา

### ขอบเขตของปัญหา

สิ่งที่ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว ประกอบกับการค้นคว้าใหม่  
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติคือตำรวจชั้นในนั้นจึงจะเน้นเฉพาะการค้นในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็น  
สำคัญ และจะมุ่งวิเคราะห์ในประเด็นปัญหาในทางปฏิบัติ และแนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจน  
วิเคราะห์ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในส่วนที่มีปัญหาโดยอยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์และ  
ทฤษฎีกฎหมายของไทยและต่างประเทศ

### ๑.๔ วิธีการศึกษา

โดยทั่วไปจะเป็นการวิจัยเอกสารโดยศึกษาและวิเคราะห์ ข้อมูลจากตำรากฎหมาย  
บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง คัมภีร์กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ คำพิพากษาศาลฎีกา ตลอดจน  
ศึกษาโดยตรงจากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบเทียบกับหลักกฎหมาย แนวความคิดของ  
ต่างประเทศ โดยเฉพาะของประเทศสหรัฐอเมริกา

### ๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ เพื่อทราบแนวทางแก้ปัญหาในทางปฏิบัติบางปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๑.๕.๒ ทำให้ทราบถึงปัญหาในคัมภีร์กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมุ่งถึงความคุ้มครอง  
ประโยชน์ของประชาชน และสมมูลกับประโยชน์ของรัฐ ว่ามีข้อบกพร่องหรือไม่อย่างไร และจะ  
มีแนวทางปรับปรุงแก้ไขอย่างไรหรือไม่

๑.๕.๓ เพื่อทราบว่า การค้น และความมุ่งหมายของการค้น มีความเหมาะสมขอบเขตและ  
หลักเกณฑ์ที่แน่นอนอย่างไร

๑.๕.๔ เพื่อให้เห็นเป็นแนวทางให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติคนใดปฏิบัติอยู่ในขอบเขตและแนว  
ทางเดียวกัน